

Het Hergebruik van Cultureel Erfgoed

Het stimuleren van ondernemers in de vrijetijdseconomie in de regio IJsseldelta

Projectnaam: Hergebruik cultureel erfgoed in de IJsseldelta

Emma Alkema

Hoger Toeristisch & Recreatief Onderwijs

Augustus 2012

Saxion

Kenniscentrum Hospitality

Handelskade 75

7417 DH Deventer

E: kenniscentrumhospitality@saxion.nl

W: www.saxion.nl/hospitality

Copyright © 2012 Saxion. Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of op enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Kom verder. Saxion.

In de regio IJsseldelta bevindt zich veel cultureel erfgoed dat naar het verleden verwijst. Deze panden of landgoederen zijn niet meer in gebruik of hebben niet meer dezelfde functie die ze vroeger hadden. Hoe kan dit erfgoed behouden blijven en tegelijkertijd gebruikt worden voor de vrijetijdseconomie?

Het onderzoeksrapport is geschreven om te onderzoeken hoe ondernemers in de vrijetijdseconomie in de regio IJsseldelta gestimuleerd kunnen worden om cultureel erfgoed te hergebruiken en zo meer toeristen naar de regio te trekken en de lokale economie te stimuleren. Dit is ook de beleidsvraag van het onderzoek. In dit onderzoek is daarom gekeken naar de motieven en beweegredenen van ondernemers in de vrijetijdseconomie die cultureel erfgoed hebben hergebruikt. Maar ook waar ze tegenaan liepen tijdens het hergebruikproces en wat voor advies ze zelf hebben.

Als er gekeken wordt naar het aanbod van cultureel erfgoed in de regio IJsseldelta blijkt dat de gemeentes Kampen en Zwolle veel groepen van gebouwen hebben. De gemeentes Zwartewaterland en Olst-Wijhe hebben veel agrarisch erfgoed. De regio IJsseldelta biedt voornamelijk monumenten aan en groepen van gebouwen. De regio is een mix van stedelijk en landelijk erfgoed en dat zorgt ervoor dat de regio uniek is. Dit zal veel toeristen aantrekken en het is dan ook dat dit gebied intact blijft door de provincie, maar ook door ondernemers in de vrijetijdseconomie.

Qua beleid staat er in de nieuwe cultuurnota 2013–2016 van de provincie Overijssel cultureel erfgoed centraal. De provincie wil de culturele identiteit van de provincie intact houden en daar speelt cultureel erfgoed een belangrijke rol in. Door educatie en het stimuleren van nieuwe talenten wil de provincie Overijssel de identiteit intact houden en eventueel versterken, zodat de provincie zich sterk profileert en daarmee uniek wordt. Ook richt de provincie zich op de ondernemers in de vrijetijdseconomie en op de culturele instellingen. Een samenwerking tussen deze twee sectoren, zorgt voor meer aantrekking van toeristen en zorgt voor een gunstig economische klimaat.

Op het gebied van trends en ontwikkelingen komen de trends authenticiteit en identiteit naar voren. De opkomst van deze trends is ook te zien aan de soort vakanties dat toeristen boeken: cultuurtoerisme is in opkomst en korte vakanties (vaak stedentrips) nemen toe. Deze trends en ontwikkelingen kunnen in connectie worden gebracht met de trends en ontwikkelingen op ecologisch gebied, de hang naar natuur en duurzaamheid neemt toe.

Uit het veldonderzoek is gebleken dat er een relatie kan worden gelegd tussen de belevenis van cultureel erfgoed en de reden tot hergebruik ervan. Ondernemers die een emotionele band hebben met cultureel erfgoed hebben als reden van hergebruik ervoor te zorgen

dat het cultureel erfgoed behouden blijft. Ondernemers die geen culturele band hebben met erfgoed, maar wel de toegevoegde economische waarde ervan inzien, hebben als reden van hergebruik de kansen en uitdagingen die het pand ze biedt. Zo wordt dus al duidelijk waar ondernemers deels mee gestimuleerd kunnen worden. Verder kwam uit het onderzoek naar voren dat het grootste probleem waar ondernemers tegenaan lopen de bureaucratie is. Volgens de ondernemers is de 'bemoeienis' van de gemeentes op het gebied van regels en bureaucratie vervelend. De problemen en beperkingen waar ondernemers tegenaan lopen, hebben invloed op de onderneming. Dit blijkt bijvoorbeeld door een vermindering van de omzet. Het succes van de onderneming kan in relatie gebracht worden met cultureel erfgoed. Een pand dat als erfgoed bestempeld is levert toegevoegde economische waarde op voor de onderneming, maar ook voor de lokale economie. Daarbij zorgt het ook voor een identiteit voor een stad en/ of voor een omgeving. Het succes van de onderneming kan ook in relatie worden gebracht met het soort ondernemer. Wat blijkt is dat het ene type ondernemer meer succesvol is dan een ander type ondernemer.

In dit onderzoek zijn een aantal aanbevelingen geformuleerd, de aanbevelingen zijn;

- Educatie hergebruik cultureel erfgoed bij ondernemers: Het zou voor ondernemers in de vrijetijdseconomie nuttig zijn als ze meer te weten komen over hergebruik en hoe het proces in werking gaat. Ook is het van belang dat ze weten waar ze op moeten letten en waar ze eventueel tegenaan kunnen lopen.
- Samenwerking organisaties voor versterking identiteit IJsseldelta: Culturele organisaties in de regio IJsseldelta zouden kunnen samenwerken om zo de identiteit van Overijssel beter te profileren en zo meer toeristen naar de regio te kunnen trekken. Door bijvoorbeeld samen te werken aan filmpjes of advertenties in de media is het voor de toerist makkelijker om te identificeren met het gebied. Ook musea kunnen samenwerken door met elkaar te overleggen wat er nog niet wordt tentoongesteld, maar wat wel de identiteit van Overijssel of van een stad laat zien.
- Minder regels/ bemoeizucht: Uit de analyses en conclusies van dit onderzoek is naar voren gekomen dat ondernemers vertraging oplopen door de werking van de bureaucratie. De vele regels zorgen voor beperkingen en zorgen ook dat het proces van hergebruik langer duurt. Dit kost ondernemers geld, maar belemmert ook de lokale economie.
- Versoepeling subsidieregels: Voor ondernemers is het aantrekkelijk om een subsidie aan te vragen en voor de meeste ondernemers is dit ook behulpzaam. Uit het onderzoek kwam wel naar voren dat als er een subsidie wordt uitgegeven, daar meestal strenge regels aan verbonden zijn. Ondernemers begrijpen dat er regels zijn, omdat het geld vanuit de gemeente

of de provincie komt, maar ook hier geldt weer dat er gericht moet worden op de hoofdzaken, zoals blijft de identiteit van het erfgoed intact?